

נאום בחנוכת בית הרב

אנו קוראים בפרשת השבוע ע"ד חצוצרות הכסף שהן משמשות למקרא העדה ולמסע את המחנות¹. הננו מסמיכים על זה מה שאנחנו פוגשים בהתנהגות שלנו, בעת אשר אנחנו מוציאים מן הכח אל הפועל מפעלים טובים מועילים, לטובת הכלל או לטובת הפרט, שני שבילים שהם לכאורה הפוכים זה מזה ומ"מ הם שניהם מכוונים למקום אחד ושניהם צריכים לקחת את מקומם הראוי להם. שני הדרכים האלה הם: מצד אחד דרך הפרסום, הפומביות וההפגנה; והדרך השני הוא דרך החשאיות והצניעות. מעבר מזה אנחנו מוצאים: "בבית אלקים נהלך ברגש"², ומטעם זה מפיטין וחוזרין ומפיטין, ומטיבין וחוזרים ומטיבין, כמבואר ביומא (דף כד ב ודף לג ב), כדי להרגיש את כל העזרה כולה, ומקראות מלאים הם, לקבע הדרת קודש בקול המון חוגג במאורעות רבים: "הללוהו בתוף ומחול, הללוהו בצלצלי שמע, הללוהו בצלצלי תרועה"³. ולעומת זה כמה אנחנו מדברים בשבחה של הצניעות והחשאיות במפעלים הטובים והקדושים, והנביא אומר: "הגיד לך אדם מה טוב וגו' והצנע לכת עם אלקיך"⁴. וגם דברים שדרכם לעשותם בפרהסיא אמרה תורה והצנע לכת, כמבואר בסוכה (דף מט ב). ואיך יכוננו יחדיו שני הדברים הללו, צורך הצנע וצורך הפרסום? אבל לכל זמן והכל לשם שמים ולפי הנדרש לשם המטרה הקדושה שאיש יהודי נאמן מציב לו נגד עיניו ולכו במפעליו.

כי ישנם מפעלים מעשיים, וישנם מחשבות, שאיפות ואידיאלים, שבהתרחבותם והתפרסמותם הם הם הגורמים לחזק את המפעלים ולהרכות בטובתם בכמות ובאיכות. האידיאלים נכרזים בעולם ע"י הפרסום, הרמת הקול והפומביות. והמעשים כשהם לעצמם, בין המובילים לטובת הכלל בין שהם מביאים לטובת הפרט, כמה שהם יותר מוצנעים הם יותר יפים. ואין לך יפה מן הצניעות והצנע לכת עם אלקיך. הריח והטעם במובנם הרוחני מקבילים לעומת האידיאל והמעשה. הריח מסמן את השאיפה האידיאלית לפי ערכה לפני התגשמותה במעשה, ובמדרש שיר השירים (א', כ') לריח שמניך טובים - כל המצוות שעשו לפניך האבות ריחות היו, אבל אנו שמן תורק שמך, רמ"ח מצוות עשה וש"ה מצוות לא תעשה. והטעם - אחרי ההתגשמות המעשית שבפועל.

השמן והיין מקבילים לעומת הריח והטעם. הריח - "לריח שמניך טובים", והטעם כאמור "וחכך כיון הטוב"⁵, כהדין דשתי חמר עתיק אע"ג דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה (ירושלמי ברכות פ"ב ה"א). הבשמים נותני הריח, שהם הסמנתם של

תדירה, ולהיפך יום הכפורים קדושתו פחותה מקדושת השבת ואסור לאכל בו ולהתענג, מפני שהוא בא לכפר על החטאים, ועל כן אינו בא אלא פעם, בתקופה ירועה.

וכשהחטאים מתמרקים, אז הרוחניות והחומריות מתאחדים יחד, והעולם מתמלא חדרה וענג - זמן שמחתנו.

(גרשם ע"י או"ר, הניר שנה א' חוב' א' תרס"ו)

1 פרשת בהעלותך, במדבר י א. 2 תהלים נה טו. 3 שם, קנ דה.
4 מיכה ו ח. 5 שה"ש ז י.

האידיאלים והשאיפות, והיין בעל הטעם הממשי הטוב, מחולקים זה מזה לעומת שאלת הפרסום והחשאיפות. בבשמים שנינו: כשהוא שוחק אומר הדק היטב, היטב הדק, מפני שהקול יפה לבשמים (כרייתא דקטורת, כריתות דף ו ב). ואצל היין שנינו גובר הקיש בקנה, ועל השאלה ולימא ליה מימר, אמרו: מסייע ליה לרבי יוחנן דאמר ריו"ח כשם שהדיבור יפה לבשמים כך דיבור רע ליין (מנחות דף פ א). הקול והפרסום לצורך הכרזתם של האידיאלים הם יפים מאד, אבל מצד המעשים יותר יפה היא הצניעות.

נדיבי ישראל המצטיינים בצדקתם יש בהם מדרות שנשתבחה בהן אומתנו הקדושה: שלשה סימנים יש באומה זו - רחמנים, בישנים, וגומלי חסדים (יבמות דף עט א). סמוכה היא מדת הבישנות הישראלית שהיא שרשה של הצניעות למדת גמילות חסדים. אנחנו יודעים כמה צדקות וגמילות חסדים עושים נדיבינו המצוינים שאחד מהמכובדים והמעולים שבהם הוא נדיבנו היקר מר ישראל אהרן פישל שליט"א. בחשאי בצניעות בלא פרסום ובלא שום קולות, כיון הטוב ההולך למישרים שהקול והדיבור קשה לו. והלואי שנעשה את כל מעשינו הכלליים ביחוד בתכונה מעשית כזאת שיש בה הרבה מהמעשה ומעט מהקולניות והפומביות היחירה המזקת ומקלקלת ע"פ רוב.

אמנם הסכמנו כולנו שמפעל הזה של הבנין החשוב שנדב הנדיב היקר שאנו חוגגים עתה את חנוכתו יהיה מחובר עם סגולתם של הבשמים נותני הריח, שהקול יפה להם, ולמה? מפני שכאן אנו עסוקים בהצורך של הכרזה על אידיאל מרומם שצריך ללכת מעלה מעלה, להתפתח ולהגדיל את מפעלו על ידי קבוץ הכחות המפוזרים שלנו שיחדיו ילכו מעלה מעלה בבנין חורבות ירושלים, הכולל בתוכו את החזוק של בנין הארץ ובנין האומה - הבנין החומרי - בתור בסיס להבנין העליון הקדוש והרוחני, בנין התורה והקדושה, אור החיים של כל התחיה הלאומית כולה לכל אנפיה.

ודבר הצריך לפטם בריחו למרחקים הקול בודאי יפה לו; כשהוא שוחק, אומר: הדק היטב, היטב הדק, מפני שהקול יפה לבשמים.

הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות, ואם משמחו זוכה לתורה שנתנה בחמישה קולות, ועוד הוא כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים, שנאמר: "... ישמע... בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה, קול אומרים הודו את ד' צבאות כי אשיב את שבות הארץ כבראשונה אמר ד'..." (ברכות דף ו ב).

סמכו ענין בנין חורבות ירושלים לשמחת חתן שהיא קשורה להאזרה של כל הנהנה ממנו ואינו משמחו, ומעריצה היא את השמחה האידיאלית לעומת ההנאה. שמחתה של תורה, המרוממת את החיים למדריגת הקדושה והאצילות הטהורה, היא השמחה הזכה המתעלה מעל נטית ההנאה. ע"י בעלי העדינות - הנוטים אל הצחצחות האידיאלית במפעליהם, שלא יבקשו רק את ההנאה, את הרוח הגשמי - תבנה ירושלים.

והנדיב היקר, ששם לו את בנין ירושלים לאידיאל המרומם במעשה צדקותיו, ראוי לנו לשמוח בשמחתו, ומכוונים הם לטובה של הפצת הריח הטוב של הבושם

האידיאלי של אהבת ארצנו הקדושה, של חבת ציון ואהבת ירושלים ובנינה, בלב כל אחינו מקרוב ומרחוק וביחוד מרחוק.

חצוצרות הכסף היו משמשות בשביל האידיאל הגדול של מקרא העדה, התאחדות הכחות, ומסע המחנות - הצעידה מחיל אל חיל בבנין הקודש בבנין ירושלים בצורה פרטית ובצורה כללית, אשר מהמעשה הנאה הזה של ההתנדבות היפה של הבנין הזה, שאני מחבבו בתור בנין אחת מחורבות ירושלים, ויותר הוא חביב לשם מטרתו העדינה שיש בה משום חזוק התורה וכבודה ואמוץ יראת ד' טהורה בעיר קדשנו ותפארתנו.

שוה הוא המפעל הנאה הזה שיוכל לשמש דוגמא למעשים עוד יותר כוללים ויותר כבירים, כמו בנין האולם הגדול להרכנות הראשית בארץ ישראל בכללותה, שיהי לתפארת לעם ד' הגוי כולו, שאנו מקוים שיבנה בע"ה, ועוד בנינים חשובים וקדושים לטובת הצבור להגדיל על ידם את כבודה של ירושלים וקדושתה. שוה היא העובדה החשובה הזאת לאותן חצוצרות כסף המסמנות את החגיגות הפומביות הנאה של נוכחות הוד מעלתו אחינו הנציב העליון השוכן כעת כבוד עם משפחתו הנשאה בחברתנו פה, ויתר גדולי עולמנו הרבנים הגאונים וגדולי המעשים והעסקנות בחיינו הכלליים בישראל ובאדם שנתועדו כולם יחד ברגש חגיגי משותף לשם מפעלו החשוב של נדיבנו היקר. והקולות הללו היוצאים מהחצוצרות הפומביות הללו יהי רצון שישמשו לנו למקרא העדה, לאחדות כל כחותינו המנהלים את האומה. זאת היא ועידתם של הנשיאים "ונועדו אליך הנשיאים ראשי אלפי ישראל"⁶, ונועדו על ידם אלינו כל ישראל, כל העדה. אין להסתפק במועט כי אם ללכת הלאה בעבודת הקודש של בנין הקודש שלנו, של בנין חורבות ירושלים ולמסע את המחנות.

ברוח קדוש זה העלול לצאת מתוך ההכרזה האידיאלית הזאת, נוכל לקוות שדלתי ארצנו הקדושה תפתחנה לרוחה לרכבות אלפי בניה השואפים אליה לעבדה ולשמרה ולהגדיל את כבודה.

והמפתח הזה של הבית שמסרת, נדיב יקר, למשמרת בידיים האמונות של הוד מעלתו אחינו הנציב העליון לארץ ישראל, ירום הודו, יהיה סימן למפתח הגדול אשר על ידו יפתחו השערים הגדולים, ובית ישראל יבוא ברינה על אדמת קדשו. "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים"⁷. נזכה כולנו יחד לשמח בשמחת בנין שלם, בנין בית קדשינו ותפארתנו שיבנה בכליל תפארתו, וירושלים תהיה כסא ד', ונקוו אליה כל הגויים לשם ד' לירושלים לשמחת לב כל עם הקודש, ולשמחת כל ישרי הלב אשר בכלל העמים כולם המחכים ליום הגדול אשר בו מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים.

(קול יעקב, גליון לד-לה, תרפ"ג)

6 במדבר יד.

7 ישעיה כו ב.

כר⁹⁸²)... ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר: 'דְּבָרֵי נִרְגָן פְּמַתְלֵהֶמִים' (כמת להם)... כך הם, כיון שבאו מתור הארץ, עמדו ופזרו עצמם בכל שבטי ישראל, כל אחד ואחד בתוך שבטו, ומתנפל לתוך כל זוית של ביתו (רצה לומר, שהשליך עצמו לארץ בכל פינות וזויות הבית), ובניו ובנותיו באים עליו והיו אומרים לו: מה לך מרי? ובעוד שהוא עומד, עושה עצמו נופל לפניהם, אומר להם: אוי לי עליכם בני ובנותי וכלותי, האיך האמוריים עתידיים לתעתע בכם, האיך הם עתידיים לשלוט בכם, מי יוכל לראות פני אחד מהם?... אני יודע מה שראיתי. מיד הם כולם גועים בכביה, בניהם ובנותיהם וכלותיהם, עד שהיו השכנות שומעות את הדבר, אף הן היו בוכות, עד שהיתה משפחה למשפחה משמעת, עד שהיה כל השבט בוכה. וכן חברו מבכה שבטו, וכן כל אחד ואחד, עד שנעשו ששים רבוא חבורה אחת, וגעו ונתנו קול ככיתם למרום. מנין? ממה שקרינו בענין 'ותשא כל העדה ויתנו את קולם'. (רצה לומר, דהיה קשה למדרש הלשון "כל העדה" האמור בפסוק. על זה דרש, דנעשו כל העדה כחבורה אחת, וגעו ובכו יחד בכיה זו של המרגלים, ע"י האיום והפחד שעשו המרגלים כל אחד ואחד בתוך שבטו, בבית של כל אחד ואחד, וכאמור). דבר אחר: 'ותשא' — אמר להם הקב"ה: לוייתם מלוה רעה, 'ותשא' — כשם שאתה אומר 'כי תִּשָּׂה ברעך'⁹⁸³, חייכם שסופכם ליפרע.⁹⁸⁴ אמר הקב"ה: אתם בכיתם בכיה על חנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות. ומן אותה שעה נגזרה גזירה על בית המקדש ליחרב, ושיגלו ישראל לבין אומות העולם, שנאמר 'וישא ידו להם'⁹⁸⁵ — נשיאת יד כנגד נשיאת קול, עכ"ד הילקוט בפרשת שלח. וכן בפרשת דברים בפסוק 'וַיִּתְרַגְּנוּ באהליכם ותאמרו בשנאת ה' אותנו וכו', לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו. אָנָּה אנחנו עולים אחינו הַמָּסוּ את לבבינו לאמור עם גדול וְרָם ממנו וכו' וגם בני ענקים ראינו שם'⁹⁸⁶. (עין שם ברש"י: 'וַיִּתְרַגְּנוּ' — לשון הרע, וכן 'דְּבָרֵי נִרְגָן'⁹⁸² — אדם המוציא דיבה) ובמדרש ילקוט⁹⁸⁷ בפסוק 'ותרגנו באהליכם' אומר: "מלמד שהיו יושבים בתוך משכניהם ואומרים דברים כמתלהמים, שנאמר 'דְּבָרֵי נִרְגָן פְּמַתְלֵהֶמִים'⁹⁸²... בוכין ומבכין כמת להם (דרש "כמתלהמים" — כמת להם), נוטלים את בניהם ואומרים: אוי לכם סגופים, למחר יהיו צולכים מכם על הצלוב. נוטלים את בנותיהם ואומרים להם: אוי לכם דְּוִיּוֹת, אוי לכם סגופות, למחר יהיו הורגים מכם ושובים מכם ומעמידים מכם בקלון, עכ"ל.

הרי לפניך, שהמרגלים שהיו הראשים שבישראל, וכל האומה נתנה בטחונה בידם, ושלחום לרגל את הארץ כדי שידעו איך למהר בכניסתם לארץ לירש וליישב את ארץ אבותם, מעלו ובגדו בכחוחן זה שכלל ישראל נתן בידם. וזה שאמר משה והוכיח: "ובשלוח ה' אתכם מקדש ברנע לאמור, עלו ורשו את הארץ אשר נתתי לכם"⁹⁸⁸ (רצה לומר, דכל

תכלית שילוח המרגלים היתה כדי לעלות ולירש את הארץ). ולבסוף "ותמרו את פי ה' אלקיכם" וכו'⁹⁸⁸.

וראו אחי, איך שהשתמשו אז במאָדערנע מדות⁹⁸⁹ שמשתמשים בזמנינו כשרוצים לרכוש את לב ההמון, לדבר מה שקורין "פרפאגאנדא"⁹⁹⁰. והשתמשו בעבודת הפרפאגאנדא במדה גדולה כל כך, כאשר יסופר במדרש הנ"ל, שכל נשיא הלך בתוך שבטו, ונכנס לתוך ביתו, ועשה עצמו כאדם הנופל מחמת חולשא או צער, עד שנבהלו כל בני המשפחה והקימו אותו, וחזר ונפל. ושאלו אותו: מה לך אבי! מה לך מרי! והוא אומר להם, שמחמת דאגה להם ולחיייהם ולכבוד בנותיהם הוא בחולשה גדולה כל כך, עד שנפל ארצה. והתחיל לבכות, עד שהם בוכים עמו. וכה עשו בכל משפחה ומשפחה, ומשכונה לשכונה, עד שנעשתה כל העדה חבורה אחת, חבורה של בוכים בקול גדול עד למרום. האם תמצא פרפאגאנדא גדולה מזו: אפילו גם בזמנינו לא במהרה תמצא כזו. והגיעו לזה ע"י שלא חסו על הטרחה להכנס לתוך הבית של כל אחד ואחד מששים רבוא אנשים, ע"י שלוחיהם ושלוחי שלוחיהם, ולאיים ולהפחיד את אנשי הבית, עד שגעו כולם, כל העדה כחבורה אחת, בכיה עצומה עד למרום. וזה שאמרו ישראל "אחינו הַמָּסוּ את לבבינו"⁹⁸⁶ — ע"י שְׁרָגְנוּ באוהל של כל אחד ואחד. וזה ג"כ מה שאמר משה 'וַיִּתְרַגְּנוּ באהליכם'⁹⁸⁶, וגם דוד אמר 'וימאסו בארץ חמדה... וַיִּרְגְּנוּ באהליהם'⁹⁹¹ — דייקא — "באהליהם", היינו ע"י שריגנו באוהל של כל אחד ואחד מהם, ע"י עלה בידם להמאס אצל כל העדה כחבורה אחת את ארץ חמדה.

סג. ועתה אחי התבונן וראה איך שלא התעצלו אז להשתמש באמצעים שונים של כזבים וערמוניות, ולא חסו על שום טרחה להטריח ולשלוח באוהלים של ששים רבוא אנשים, כדי להטעות את כל העם, ולעורר בקרבם שנאה ושטנה ומיאוס בארץ חמדה. והשיגו כל זאת ע"י הפרפאגאנדא⁹⁹⁰ העצומה והגדולה שהשתמשו בה, ועלה בידם לעשותם כולם כחבורה אחת נגד ארץ חמדתינו, כדי להשיג את מטרותם האנוכית שבקרב הנשיאים מנהיגי העדה בעת הזאת. (ויתורגם בל"א: וועגען איהרע עאָגיסטישע ציעלע⁹⁹², וכמו שהבאתי לעיל בשם הזה"ק ובשם השל"ה הקדוש⁹⁹³. האבען זיא איררע געפיהרט דאס גאנצע פאָלק ישראל מיט איינע פאלשע פרפאגאנדא דאס זיא אלע געשטאנדען דא וויא איין מאנן געגען ארץ ישראל⁹⁹⁴). וגרמו לנו את הגלויות המרות שעברו עלינו זה כאלפים שנה, אשר אנו עודינו בקרבה, ואין אנו רואים סוף וקץ לגליותינו. ואדרכה, עוד מתגברת עלינו מידי יום ביום, עד שהגענו עתה למה שהגענו. וכל זאת

989 אמצעים חדישים (מאדערענע מדות — מדות

993 עמ' לח.

994 הם הטעו את כל עם ישראל בתעמולה כוזבת,

עד שעמדו כולם כאיש אחד נגד (עליה) לארץ

ישראל.

991 תהלים קו, כד-כה.

992 למען מטרותם האנוכית.

986 דברים א, כו-כח.

987 ילקו"ש ח"א, רמו תתה.

988 דברים ט, כג.

982 משלי כו, כב.

983 דברים כד, י.

984 מכאן ציטוט מתחילת הקטע הנ"ל בילקו"ש.

985 תהלים קו, כו.

נגרם לנו ע"י המלוה הרעה, כמו שהמדרש הנ"ל⁹⁸⁰ קורא לעוון זה של המרגלים — מלוה רעה שעשינו אז, שאמר הקב"ה: "חייכם שסופכם ליפרע", ועדיין לא נשתלם חוב זה, על כן אנו מוכרחים לסבול כל מה שבא עלינו. וגם במדרש איכה⁹⁹⁵ אמרו: "חובה בישא הלו ישראל לדורות בבכיתם זאת". נמצא, דכל זמן שלא נשלם חוב זה — אין לצפות שיוטב מעמדינו, ח"ו.

והנה, איתא במג"א (הלכות שבועות סי' תצד⁹⁹⁶), שהטעם שאנו נעורים בליל שבועות הוא כדי לתקן מה שקלקלו אבותינו אז במתן תורה, שישנו בלילה הזה. והנה, אם על קלקול קל כזה הנהיגו רבותינו לתקן זאת, על אחת כמה וכמה שעלינו לתקן קלקול רב כזה, אשר כל חיינו וכבודינו וכבוד ה' וכבוד תורתנו הקדושה וכבוד מלכות בית דוד וכבוד ארצנו הקדושה תלויים בו. על כן, ברור כשמש לכל הרוצה להודות על האמת, שאין לנו עצה אחרת לצאת ממעמדינו הרע הזה שאנו בו זה כאלפים שנה, בגלל "החוב בישא" שלוינו אז — עד שנתקן ונשלם חוב זה. ואז, כשנקרע שטר חוב זה מעלינו, נצא בעזר השם מן הגלות החל והמר הזה ביד רמה, ונשכון כבוד בארצנו הקדושה, וישובו בנים לגבולם בב"א.

והנה, כמו לגבי תיקון ליל שבועות, שהתיקון הוא שאנו משלימים עתה מה שהיינו צריכים לעשות אז — להיות נייעורים כל הלילה, ולהכין עצמינו בקישוטי כלה ליום המיועד, עת שהקב"ה יבוא בברית אירוסין ונשואין עם כנסת ישראל תחת החופה, שהוא מעמד הר סיני⁹⁹⁷, ויען שהיינו מחסרין אז את זה אנו משלימים זאת עתה בכל שנה ושנה, כמו כן בתיקון הקלקול של המרגלים ושל כל הדור ההוא, שגרמו לנו חוב רע כל כך, שעלינו לפרוע אותו עד היום הזה — עלינו להשלים את מה שחסרו אז, ובתשלום החסרון ישולם החוב, ויקרע השטר חוב מעלינו. ואז נזכה בעזר השם לישועה הגדולה והנפלאה שעיני כל ישראל מצפין לה בכליון עינים כל כך. והנה, כבר הבאתי לעיל⁹⁹⁸ בשם הספר הקדוש "מגיד מישרים", למלאך של רבנו הב"י, שגילה למרן הב"י, דכוונת משה רבנו בשילוח המרגלים היתה שהם יבואו בחזרה ויספרו בשבח ארץ ישראל ומעלותיה, ואז יעוררו בזה בלבנות עם ישראל תשוקה וחמדה וכסיפה לארץ ישראל, עד שיבער בלב האדם הישראלי חשק וחמדה עזה להכנס לארץ בעת היותר מוקדמת, וע"י אש התשוקה הזאת לארץ ישראל יהיו כדאיים לירש את הארץ, אף שמצד עצמם לא היו כדאיים לזה. זאת היתה כוונת משה רבנו בשילוח המרגלים. אבל, המרגלים עשו היפך זה בשביל גניעת עצמם. ואדרבה, עוד עוררו שנאה ומיאוס בלב האומה לארץ ישראל באמצעים שונים ובפעולה רבה, וכמו שהזכרתי לעיל⁹⁹⁹. נמצא, דאם אנו רוצים לתקן זאת, מוכרחים אנו להשלים עתה מה שהם חסרו אז, היינו לעשות פעלים לעורר אהבה וחמדה בלבנות עם בני ישראל

998 עמ' פג-קפד.

999 עמ' רפא-רפב.

995 אי"ר פרשה א, אות כג.

996 בפתחת הסימן.

997 ע"י פרקי דרבי אליעזר פרק מא.

בכל מקומות מושבותיהם, להיותם חושקים וחומדים לארץ חמדה של אבותינו, ואש תקוד בקרבם לבוא ולירש את הארץ הקדושה, ויחמדו אליה יותר מכל חמדה שבעולם. זה יהיה התיקון השלם לקלקול הרב הנ"ל, ובזה יפרע החוב הישן שעשינו אז, מראש היותינו לעם, המעמיס עלינו כל כך עד היום הזה בצרות וחבלות שונות ותכופות, עד שכמעט אבדנו וגווענו ותמנו לגווע¹⁰⁰⁰, ח"ו. ובעשותינו תיקון הנ"ל, יופסק החוב, ויקרע השטר חוב מעלינו, ויום הישועה בוא יבוא לנו בהפלאה גדולה ובמעלה יתירה, וזה היום שקוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו¹⁰⁰¹ בב"א.

אך צריך אתה לדעת אהובי אחי! מה שאמרו חז"ל במדרש¹⁰⁰², שצדיקים במדה שמקלקלין — בה במדה הם מתקנים. על כן, במדה שהיו משתמשין אז אבותינו לקלקל חשקת ישראל לארץ ישראל, בה במדה מחויבין אנו להשתמש להלהיב לבם, ולהבעיר בקרבם את אש החמדה לארץ ישראל. וכמו שעשו אז בהשתדלותם, כל העדה כחבורה אחת נגד ארץ ישראל. וכמו שעשו אז הדור של המרגלים עבודה רבה של פראפאגאנדא (איינע גאנצע פראפאגאנדא אָרגאניזאטיאָן זיא האבען אָרגאניזירט מענשען צו פּראָפּאָגירען געגען ארץ ישראל¹⁰⁰³) מה שקורין עתה פּראָפּאָגאנדא-מיניסטעריאום¹⁰⁰⁴, כמו כן צריכין אנו להעמיד ג"כ איין פּראָפּאָגאנדא-אפאראט דאס זיא איינדרייגען זאָללען אין יעדעם איינצעלנעם יודישעם הויזע אונד בעארבייטען זאָללען יעדע יודישע נשמה פיר ארץ ישראל¹⁰⁰⁵, ממש כמו שעשו אז המרגלים, וכמו שמספר לנו המדרש הנ"ל¹⁰⁰⁶ באריכות.

אם נעבוד בפעולות כאלה, אז יעלה בידינו בעזר"ה לעשות את כל כלל ישראל כחבורה אחת בעד ארץ ישראל, ובזה ישולם "החוב בישא" הנ"ל⁹⁹⁵, ויקרע השטר, ויתוקן הקלקול, ויסתלק הקטגור ויתגבר הסנגור, ויום הישועה יבוא, ויקום בנו הפסוק "ישמחו השמים ותגל הארץ"¹⁰⁰⁷, כי השמחה תהיה בעליונים ובתחתונים, אכי"ר.

מד.

עיין בספר "בית רבי", על רבנו בעל השו"ע וספר "התניא"¹⁰⁰⁸, שכמה ענינים למדו מן המלחמה שהיתה אז בזמנו — מלחמת המלך נפולאון עם מלכות רוסיה. כמו כן עלינו ללמוד מן הנהוג בזמנינו בין המלכיות שעושים קרב זה עם זה, שהעמידו איינע פּראָפּאָגאנדא מיניסטעריאום¹⁰⁰⁹, ותעודתה היא ביחוד לרכוש את לב ההמון לענינם, ע"י האויפקלארנגס — ארבייטען¹⁰¹⁰ שעושה הכת של הפּראָפּאָגאנדא הנ"ל. כמו כן יש לנו ללמוד, שלרכוש את לב ההמון לרעיון הקדוש והנשגב הנ"ל, צריך להעמיד ביחוד

1000 עפ"י במדבר כז, כח.	למען ארץ ישראל.
1001 עפ"י ישעיה כה, ט.	1006 עמ' רפא-רפב.
1002 תנחומא פרשת בשלה, אות כד.	1007 דברי הימים א טז, לא.
1003 (עשו ארגון תעמולה שלם, וארגנו אנשים לשכנע נגד ארץ ישראל).	1008 ספר "בית רבי" (הוצאת קה"ת ה'תשי"ג ברוקלין). ע"י חלק א, עמ' 110 וכן חלק ב, עמ' 152-156.
1004 משרד התעמולה.	1009 משרד התעמולה.
1005 להעמיד ג"כ מערכת תעמולה שתחדור לכל בית יהודי ותעבוד על כל נשמה יהודית	1010 עבודת ההסברה.